

ZAVOD R SLOVENIJE ZA VARSTVO NARAVNE IN KULTURNE DEDIŠČINE

V preteklem letu sem opravljala naloge, ki jih lahko razvrstimo v sledeče sklope:

1. Inventar najpomembnejše etnološke dediščine

Za publikacijo o najpomembnejši kulturni dediščini v SV Sloveniji (območje zavodov Celje in Maribor) sem obdelala besedilo in ga vnesla v računalnik, pripravila sem tudi kartografsko gradivo in ponovno preverila slikovno gradivo. Poudariti pa moram, da je delo vseskozi potekalo v tesnem sodelovanju z etnologi konservatorji obeh zavodov.

Pripravila sem tudi slikovno gradivo za razstavo o najpomembnejši kulturni dediščini, ki bo letos spomladi v KIC-u.

Načrtno sem spremljala stanje najpomembnejše etnološke dediščine in pripravila strokovna mnenja ob vsakršnih problemih in neprimernih posegih (npr. ob uničenju Kalanove domačije v Bukovici, ob vrednotenju kulturnega svojstva Tavčarjeve domačije na Visokem, pri problematiki nadaljnjega razvoja Velike planine nad Kamnikom, pri "reševanju" objekta Goričica št. 9 nad Ihanom, pri izdelavi pojasnila za izvajanje gradbenih posegov v varovalnem območju Koštabone itd.).

2. Oblikovanje mreže regionalnih muzejev na prostem (RMNP) v R Sloveniji

Zamisel o oblikovanju mreže RMNP je podkrepila aktivna udeležba na 14. kongresu Zveze društev evropskih muzejev na prostem v Rožnovu (ČSR), ki smo se je udeležili Irena Keršič, Aleš Hafner, Silvester Gaberšček in jaz. Na kongresu sem predstavila referat Muzej na prostem - dodatna oblika varovanja nepremičnine etnološke dediščine v R Sloveniji.

Po kongresu smo skupaj z etnologi konservatorji in kustodinjo Ireno Keršič združili moči za oblikovanje mreže RMNP. Tako sem pripravila informacije o nujnosti, pomenu in možnostih oblikovanja obravnavane mreže in jih posredovala predsedstvu IS (Peterle, dr. Šešerko) in republiškem sekretariatu za kulturo (dr. Capuder); informacije so bile sprejete in podprte.

S projektom oblikovanja mreže RMNP smo kandidirali za dodelitev sredstev na Republiškem sekretariatu za kulturo, ki je oblikoval našo akcijo kot poseben programski projekt - Predstavitev ljudskega stavbarstva na prostem.

Jesení smo tudi pripravili skupno gradivo na razpis za projekt Etnič-

ne študije na ZI FF, ki ga vodi prof. dr. Nečak s temo Raziskave za razvoj modelov MNP in ekomuzeja kot najbolj vidnega elementa regionalne in nacionalne identitete.

Udeležila sem se tudi predstavitve projekta Predstavitev ljudskega stavbarstva na prostem, ki jo je pripravilo SED v Rogatcu. Udeleženci 14. kongresa smo poročali o svoji udeležbi in predstavili načrtovane naloge za prihodnje v oddaji na Valu 202.

3. Delo v Podkomisiji za zgodovinska središča Delovne skupnosti Alpe-Jadran:

V okviru priprave monografije o malih zgodovinskih središčih na podeželju sem po končani obravnavi svojega gradiva popravljala gradiva dežel članic skupnosti Alpe-Jadran, ki so bila prevedena v slovenščino. Ukvarjala sem se tudi s terminološkimi vprašanji - iskanje ustreznih izrazov za tipe vasi, domačij in oblike zemljiške razdelitve.

4. Sklicevala sem etnologue konservatorje na redne sestanke na na-

Hiša v Bistrici na Zilji v beljaškem okraju (foto J. Šušteršič, arhiv Slovenskega etnografskega muzeja)

šem zavodu, kjer smo obravnavali poleg že omenjenega oblikovanja mreže RMNP še izbrane, aktualne teme (npr. pripombe za spremembe Zakona o naravni in kulturni dediščini, Zakona o urejanju prostora in Zakona o graditvi objektov; merila za določitev strokovnih gradiv za izvajanje posegov itd.).

5. Na pobudo Stanovanjsko-komunalne banke Ljubljana sem z dr. Curkovo v sodelovanju z zavodom v Gorici pripravila besedilo za fotografsko monografijo o stavbni dediščini Knežaka.

Na našo pobudo smo skupaj z zavodoma v Kranju in Gorici zanje pripravili seznam objektov, primernih za odkup, prenovu in licitacijo.

6. Ob spremljanju strokovnih mnenj za izdajanje dovoljenj za trajni izvoz za etnološke predmete sem - še posebno ob množici nestrokovnih mnenj, ki jih je izdal Mestni muzej v Ljubljani - pripravila informacijo o njihovih neprimernih merilih za Mestni muzej, SEM in občinske upravne organe na ljubljanskem območju.

7. Na pobudo ZAMTES-a sva z dr. Bogatajem (Inštitut za raziskavo in promocijo kulturne dediščine) sprožila akcijo za oblikovanje blagovne znamke za idrijske čipke. Ta naloga naj bi postala vzorčni primer za izdelavo blagovnih znamk tudi za druge obrti.

8. Za predsedstvo IS sem na njihovo zahtevo pripravila krajšo informacijo o stanju nepremične kulturne dediščine na narodnostno mešanem ozemlju v Prekmurju.

9. Za doc. dr. Prosena (FAGG) sem oblikovala krajši, informativni prispevek o vlogi naše varstvene stroke in etnologije pri interdisciplinarnem pristopu prenove vasi.

10. Kot že utečeno, redno delo moram omeniti tudi spremljanje razglašanja etnoloških spomenikov v tekočem letu (s pregledom strokovnih osnov in Odloka o razglasitvi).

11. Udeležila sem se dveh seminarjev, in to Oblikovanja podeželskega prostora in Predstavitev raziskovalnih nalog s področja urejanja prostora.

Sodelovala sem na že omenjenem posvetu SED v Rogatcu in se udeležila posveta o varovanju premične dediščine v Stični.

12. Poleg že obravnavanega besedila o Knežaku sem za Kmečki glas pripravila poljudni članek Kaj, zakaj in kako varujemo stavbno dediščino na podeželju in strokovni prispevek Problematika Kalanove

domačije na Bukovici za Obvestila, ki jih izdaja naš zavod. Zadnji problem sem predstavila tudi v TV oddaji Osmi dan.

13. Udeležila sem se mednarodne konference Evropske vasi in turizem na vasi, ki jo je pripravila Zveza madžarskega turizma na vasi v Kapošvaru.

14. Za ECOVAST (Evropski svet za vasi in mala mesta, ki ima sedež v Veliki Britaniji) sem odgovorila na obsežen vprašalnik, ki je obravnaval problematiko varstva kulturne dediščine, še posebno na podeželju.

Poglavitne naloge za tekoče leto:

Delo za Inventar najpomembnejše etnološke dediščine se bo nadaljevalo. Pripravila bom gradivo za publikacijo s področja osrednje Slovenije, spomladi pa bomo pripravili razstavo o tej obsežni nalogi.

Še nadalje bom spremljala stanje najpomembnejše etnološke dediščine, razglašanje etnoloških spomenikov in izdajanje izvoznih dovoljenj za etnološke predmete.

Glavnino moči bom usmerila v oblikovanje mreže RMNP (seveda s SEM in etnologiji konservatorji).

Sodelovala bom v Podkomisiji za zgodovinska središča (organizacija ekskurzije po Z Sloveniji, delo na novi temi o ljudskem stavbarstvu).

Z etnologiji konservatorji se bomo srečevali na rednih sestankih.

Za Stanovanjsko-komunalno banko bomo na njihovo pobudo pripravili gradiva za naslednjo publikacijo (za konkretno naselje še nismo dogovorjeni), z redakcijo Kmečkega glasa pa sem dogovorjena za pripravo vrste člankov o primerno obnovljenih objektih etnološke dediščine.

Skušala se bom udeležiti seminarjev in pogovorov s področja varstvene in osnovne etnološke stroke.

Zvezdana Koželj

DELO KONSERVATORJEV ZA LJUDSKO STAVBNO DEDIŠČINO ZVNKD GORICA (OBČINE AJDOVŠČINA, IDRIJA, ILIRSKA BISTRICA, NOVA GORICA, POSTOJNA, SEŽANA, TOLMIN)

V okviru zakonsko določenih nalog s področja varstva naravne in kulturne dediščine je stanje na področju varstva etnološke (ljudske stavbne) dediščine v letu 1990 takšne: topografsko evidentirano je območje vseh sedmih občin, in to v obliki elaboratov; za vse občine so tudi izdelane strokovne podlage za razglasitev etnoloških spomenikov in izvedene razglasitve (z izjemo občine Sežana); zbrani so etno-